

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «КОРНІЄЦЬ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KORNIYETS AND OTHERS v. UKRAINE)**

*(Заява № 2599/16 та 2 інші заяви –
див. перелік у додатку)*

РІШЕННЯ

Ст. 8 • Приватне життя • Житло • Обшуки житла заявників слідчими у невідкладних випадках у контексті кримінальних проваджень • Відсутність попередньої ухвали суду • Проведена слідчими оцінка існування невідкладного випадку • Відсутність у заявників можливості звернутися до суду за розглядом питання законності та обґрунтованості обшуку • Ретроспективний судовий розгляд, ініційований слідчим *ex officio* та проведений *ex parte* за відсутності у заявника можливості брати в ньому участь • Відсутність можливості оскаржити ретроспективну легалізацію судом результатів обшуку • Відсутність ретельної оцінки обставин кожної справи • Відсутність належних та ефективних гарантій проти свавілля • Втручання здійснено не «згідно із законом»

Ст. 13 (+ Ст. 8) • Відсутність ефективних засобів юридичного захисту

Ст. 3 (матеріальний аспект) • Нелюдське та таке, що принижує гідність, поводження • Тілесне ушкодження, отримане другою заявницею під час перебування під контролем працівників міліції в ході обшуку її житла

Ст. 3 (процесуальний аспект) • Неефективне розслідування • Серйозні недоліки та загальна тривалість понад сім років

Підготовлено Секретаріатом. Не є обов'язковим для Суду.

СТРАСБУРГ

10 липня 2025 року

ОСТАТОЧНЕ
10.10.2025

*Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44
Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.*

У справі «Корнієць та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Катержіна Шімачкова (*Kateřina Šimáčková*), Голова,
Стефані Моро-Вікстром (*Stéphanie Mourou-Vikström*),
Георгіс А. Сергідес (*Georgios A. Serghides*),
Гільберто Фелічі (*Gilberto Felici*),
Андреас Зюнд (*Andreas Zünd*),
Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*),
Ваге Григорян (*Vahe Grigoryan*), судді,

та Віктор Соловейчик (*Victor Soloveytschik*), Секретар секції,
з огляду на:

заяви (№ 2599/16, № 6904/16 і № 12704/16), які подали у різні дати, зазначені в таблиці у додатку, до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) чотири громадянина України, пан Олександр Павлович Корнієць (далі – перший заявник), пані Тетяна Максимівна Жабо (далі – друга заявниця), пан Олександр Вікторович Ящишен (далі – третій заявник) та пані Олена Федорівна Ящишена (далі – четверта заявниця) (далі – заявники);

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд) про деякі скарги за статтею 3 та пунктом 1 статті 6 Конвенції та скарги за статтями 8 і 13 Конвенції й статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, а також визнати решту скарг у заяві неприйнятними;

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 17 червня 2025 року
постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ВСТУП

1. Справа стосується, головним чином, скарг заявників за статтею 8 Конвенції, що обшуки працівниками правоохоронних органів їхнього житла були незаконними та необґрунтованими, оскільки були проведені без попередньої ухвали суду, а також скарг на відсутність у них ефективного національного засобу юридичного захисту у зв'язку з їхніми скаргами за статтею 8 Конвенції, як того вимагає стаття 13 Конвенції. Справа також стосується скарги пані Жабо (заява № 6904/16) за статтею 3 Конвенції, що вона зазнала жорстокого поводження працівників правоохоронних органів, а ефективного розслідування цієї події проведено не було.

ФАКТИ

2. Перелік заявників і відомості про них наведені у додатку.

3. Уряд представляла його Уповноважений, пані М. Сокоренко, з Міністерства юстиції.

4. Факти справи можуть бути узагальнені таким чином.

I. ПЕРШИЙ ЗАЯВНИК (СПРАВА «КОРНІЄЦЬ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(*KORNIYETS V. UKRAINE*), ЗАЯВА № 2599/16)

5. На момент відповідних подій перший заявник був працівником прокуратури Київської області. 26 червня 2015 року щодо нього було порушено кримінальне провадження за фактом вчинення пов'язаного з корупцією правопорушення. Розслідування стосувалося підозри у змові, пов'язаній з нещодавнім отриманням хабаря у розмірі 150 000 доларів США (далі – доларів). 26 червня 2015 року Апеляційний суд міста Києва дав дозвіл на проведення негласних слідчих дій щодо першого заявника, яке проводилося у період з 27 червня до 05 липня 2015 року.

6. 05 липня 2015 року слідчий Генеральної прокуратури України провів «невідкладний» обшук будинку першого заявника у присутності понятих. В ході обшуку було вилучено понад 120 предметів, зокрема матеріали та документи, пов'язані з професійною діяльністю заявника; свідоцтва про право власності; мобільні телефони; іншу комп'ютерну техніку; паперові документи та електронні носії інформації; готівку в різних валютах; ювелірні вироби; шістьдесят п'ять діамантів; вогнепальну зброю; ножі та боеприпаси.

7. 06 липня 2015 року слідчий звернувся до суду з ретроспективним клопотанням про проведення обшуку. На підтвердження свого клопотання слідчий стверджував, що невідкладний обшук був необхідним для забезпечення повернення хабаря та збереження доказів, враховуючи обізнаність першого заявника з методикою розслідування.

8. Того ж дня Печерський районний суд міста Києва, посилаючись, головним чином, на аргументи слідчого і результати обшуку, а також на статті 223 і 234 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), ретроспективно надав дозвіл на проведення обшуку, встановивши, що він був обґрунтованим з огляду на необхідність виявлення та фіксації якомога більшої кількості відомостей щодо злочину, а також що існувала необхідність у виявленні, вилученні та збереженні доходів, отриманих в результаті вчинення злочину. Провадження у Печерському районному суді міста Києва було проведене за відсутності першого заявника та його захисника. Ця ухвала оскарженню не підлягала.

9. 05 і 12 листопада 2015 року деякі з вилучених речей були повернуті першому заявнику. Перший заявник був незадоволений

неповерненням інших речей та оскаржив відмову слідчого їх повернути. 01 грудня 2015 року Печерський районний суд міста Києва залишив без задоволення цю вимогу, як необґрунтовану. Ця ухвала оскарженню не підлягала.

10. 04 січня 2016 року, після завершення досудового розслідування, обвинувальний акт та матеріали справи були направлені до суду першої інстанції для розгляду. Згідно з наявною у Суду інформацією кримінальне провадження щодо першого заявника досі триває в суді першої інстанції.

II. ДРУГА ЗАЯВНИЦЯ (СПРАВА «ЖАБО ПРОТИ УКРАЇНИ» (ZHABO V. UKRAINE), ЗАЯВА № 6904/16)

A. Обшук

11. На момент подій друга заявниця була головою Полтавського обласного центру медико-соціальної експертизи.

12. 18 квітня 2015 року органи державної влади порушили кримінальне провадження за фактом пов'язаного з корупцією правопорушення, вчиненого за участю другої заявниці. В ході розслідування працівники міліції виявили, вочевидь шляхом проведення негласних слідчих дій, що 29 липня 2015 року їй було сплачено хабар у розмірі 300 доларів.

13. Увечері 29 липня 2015 року працівники УМВС України в Полтавській області обшукали автомобіль та будинок другої заявниці. Було вилучено готівкові кошти в різних валютах (еквівалент понад 30 000 євро); декілька комп'ютерних пристроїв та електронних носіїв інформації; документи, пов'язані з професійною діяльністю заявниці; вогнепальну зброю та боєприпаси.

14. Наступного дня слідчий звернувся до суду з ретроспективним клопотанням про проведення обшуку. 31 липня 2015 року Октябрський районний суд міста Полтави задовольнив клопотання слідчого на підставі статей 233 і 234 КПК України. Суд встановив, що обшук був необхідним у зв'язку з переслідуванням підозрюваної особи та врятуванням майна. Подальшого мотивування в ухвалі суду наведено не було. Розгляд справи в Октябрському районному суді міста Полтави проводився за відсутності другої заявниці та її захисника. Ця ухвала оскарженню не підлягала.

15. 21 вересня і 15 жовтня 2015 року деякі речі були повернуті другій заявниці.

16. 19 березня 2018 року провадження за фактом вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, було закрито у зв'язку з відсутністю складу злочину.

В. Стверджуване жорстоке поводження з другою заявницею під час обшуку 29 липня 2015 року та подальше розслідування

17. Згідно з твердженнями другої заявниці 29 липня 2015 року о 22 год 30 хв близько двадцяти чоловіків у балаклавах насильно увірвалися до її саду та почали обшук її будинку. Вони відмовилися представитися та відмовили у задоволенні її прохання зателефонувати захиснику. Під час обшуку їй не дозволяли виходити з кімнати, коли їй потрібно було випити води або прийняти ліки, призначені після нещодавньої операції на серці. Один із чоловіків вдарив її по обличчю та штовхнув у груди, вимагаючи, щоб вона сиділа спокійно та нікому не телефонувала. О 01 год 45 хв 30 липня 2015 року викликали карету швидкої медичної допомоги, і другу заявницю госпіталізували, згодом їй поставили діагноз: транзиторна ішемічна атака, закрита черепно-мозкова травма та забій правої вушної раковини. Додаткова судово-медична експертиза, проведена 05 грудня 2016 року, підтвердила, що заявниця отримала забій правої вушної раковини.

18. 31 липня 2015 року друга заявниця подала офіційну заяву до відділу УМВС, поскаржившись на незаконність проведення обшуку її будинку та автомобіля, а також на жорстоке поводження з нею під час обшуку. Листом від 01 вересня 2015 року органи досудового розслідування повідомили заявницю, що її скарга не містила відомостей щодо обставин, які б становили склад злочину. 25 вересня 2015 року Октябрський районний суд міста Полтави зобов'язав органи державної влади порушити провадження за скаргами другої заявниці на жорстоке поводження.

19. Після цього провадження закривалося, відновлювалося постановами судів за скаргами заявниці та неодноразово закривалося знову на підставі стандартних формулювань, без жодних ознак того, що встановлені судами недоліки були усунуті під час відновленого провадження. Зокрема, національні суди визнали встановленим, що забій правої вушної раковини заявниці був належним чином зафіксований після обшуку працівниками міліції 29 липня 2015 року, проте не було проведено розслідування походження цього ушкодження. Суди також встановили, що надані залученими до проведення обшуку працівниками міліції показання, не були ретельно проаналізовані чи зіставлені з показаннями другої заявниці.

20. 05 вересня 2022 року слідчий знову закрити провадження у зв'язку з відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення. Обґрунтування слідчого не відрізнялися від обґрунтувань попередніх постанов, скасованих національними судами. Згідно з доступною Суду інформацією друга заявниця не оскаржувала постанову від 05 вересня 2022 року.

III. ТРЕТІЙ ТА ЧЕТВЕРТА ЗАЯВНИКИ (СПРАВА «ЯЩИШЕН ТА ЯЩИШЕНА ПРОТИ УКРАЇНИ» (*YASHCHYSHEN AND YASHCHYSHENA V. UKRAINE*), ЗАЯВА № 12704/16)

21. На момент подій третій заявник був працівником правоохоронних органів. Наявні матеріали не містять інформації про професію четвертої заявниці, дружини третього заявника.

22. 25 серпня 2015 року близько 19 год 00 хв до відділу міліції надійшло повідомлення, що з вікна багатоквартирного будинку № 12 на проспекті Перемоги в м. Київ хтось здійснював постріли з вогнепальної зброї.

23. Екіпаж патрульної служби міліції прибув на місце події о 20 год 07 хв. Вони виявили третього заявника на сходах будівлі, затримали його та застосували до нього кайданки. Потім вони супроводили його до квартири (далі – перша квартира), витягли ключі з його кишені, увійшли до першої квартири та провели «огляд», в ході якого була виявлена вогнепальна зброя та боєприпаси. Свідки чи інші особи присутні не були. Протоколу складено не було.

24. «Огляд» завершився приблизно о 20 год 20 хв. Слідчий та працівники Шевченківського районного управління ГУ МВС України в м. Києві прибули пізніше того вечора та провели офіційний обшук першої квартири згідно з положеннями Кримінального процесуального кодексу України. Було вилучено боєприпаси, автомат, пістолет, дозвіл на зброю, SIM-картки (модуль ідентифікації абонента телефонного зв'язку), ручну гранату та предмети, виявлені працівниками міліції в ході попереднього «огляду». Під час цього обшуку було встановлено, що третій заявник мав інше місце проживання. Слідчий призначив невідкладний обшук, оскільки там потенційно могли бути різні речі, які стосувалися справи. Потім третього заявника супроводили до відділу міліції і склали протокол затримання. У протоколі зазначалося, що обшук тривав з 20 год 30 хв до 23 год 40 хв.

25. Того ж дня, 25 серпня 2015 року, з 22 год 28 хв до 23 год 25 хв, інший слідчий міліції районного управління провів обшук в іншій квартирі по вулиці Золотоустівській у м. Києві (далі – друга квартира), в якій проживали обидва заявники. В ході обшуку, який проводився у присутності четвертої заявниці, було вилучено платіжні та дисконтні картки, документи, пов'язані з професійною діяльністю третього заявника як охоронця, та документи, пов'язані з його іншою діяльністю.

26. 25 серпня 2015 року о 23 год 49 хв інформацію про здійснення пострілів було офіційно внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Щодо третього заявника було порушено кримінальне провадження за фактом вбивства. Згодом обвинувачення щодо нього

було перекваліфіковано на хуліганство із застосуванням вогнепальної зброї.

27. 26 серпня 2015 року слідчий звернувся до суду з ретроспективним клопотанням про проведення обшуку першої квартири. На підтвердження невідкладності обшуку слідчий стверджував про необхідність встановити особу, яка підозрювалася у вчиненні пострілів, а також виявити документи, що посвідчували її особу, вогнепальну зброю та боєприпаси. Слідчий також зазначив, що після того, як працівники міліції увійшли до першої квартири, вони виявили там заявника і затримали його, а також було виявлено та вилучено вогнепальну зброю та боєприпаси.

28. 26 серпня 2015 року слідчий звернувся до суду з клопотанням про проведення обшуку другої квартири. На підтвердження невідкладності обшуку слідчий стверджував, що було необхідно отримати доступ до документів, що посвідчували особу першого заявника, його вогнепальної зброї та боєприпасів.

29. 26 серпня 2015 року обшуки обох квартир, проведені 25 серпня 2015 року, були ретроспективно легалізовані двома окремими ухвалами суддів В.Ц. та О.Р. Шевченківського районного суду міста Києва. В ухвалі щодо обшуку першої квартири було зазначено, що обшук був обґрунтований переслідуванням третього заявника і тим, що відшукані в першій квартирі речі могли мати значення для досудового розслідування. Уряд не надав Суду копію ухвали суду, якою було легалізовано обшук другої квартири.

30. Заявники оскаржили ухвали суду про надання дозволу на проведення обшуку в першій квартирі. Апеляційний суд міста Києва та Верховний Суд 12 травня 2017 року та 19 квітня 2018 року відповідно залишили їхні апеляційну та касаційну скарги без задоволення, оскільки згідно з національним законодавством ухвали суду про легалізацію обшуку, проведеного у зв'язку з невідкладними випадками, оскарженню не підлягали.

31. Заявники подали кримінальні, конституційні та дисциплінарні скарги, стверджуючи, що обидва легалізовані судами обшуки були незаконними та непропорційними, а також що «огляд» першої квартири працівниками екіпажу патрульної служби міліції (див. пункт 19) прирівнювався до обшуку у розумінні законодавства, але був незадокументованим та несанкціонованим.

32. Провадження щодо розслідування скарг заявників про вчинення кримінального правопорушення у зв'язку з незаконним «оглядом» першої квартири екіпажем патрульної служби міліції декілька разів закривалося слідчим у зв'язку з відсутністю складу злочину, а потім відновлювалося, коли суд визнавав розслідування неповним. В ході розслідування працівників патрульної міліції допитали. Вони зазначили, що після затримання третього заявника 25 серпня 2015 року

(див. пункт 19) вони увійшли до першої квартири з метою обшуку. Згідно з твердженнями Уряду це кримінальне провадження досі триває.

33. 08 червня 2018 року Вища рада правосуддя (далі – ВРП) розглянула дисциплінарну скаргу заявників щодо судді О.Р., яка легалізувала проведення обшуку у другій квартирі (див. пункт 29). ВРП встановила, що суддя О.Р. не провела ретельної оцінки клопотання слідчого про надання дозволу на проведення обшуку, зокрема, щодо існування законних підстав для проникнення до другої квартири заявників без ухвали суду. ВРП порушила дисциплінарне провадження щодо судді О.Р., яке завершилося застосуванням дисциплінарного стягнення у виді попередження. Згідно з твердженнями Уряду це рішення не оскаржувалося.

34. Заявник подав скаргу до Конституційного Суду України з вимогою визнати неконституційною статтю 309 КПК України, оскільки вона не включала до вичерпного переліку ухвал суду, які підлягали оскарженню, ухвали суду про надання дозволу на проведення обшуку. 10 вересня 2018 року Конституційний Суд України відмовив у відкритті провадження за конституційною скаргою заявників, постановивши:

«... Обґрунтовуючи [свою скаргу заявник] стверджує, що апеляційний перегляд ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення обшуку є єдиним правовим механізмом захисту порушеного права на недоторканність житла. Крім того, [заявник] вважає, що ухвала слідчого судді [про надання дозволу на проведення обшуку його житла] є результатом судової помилки, виправлення якої унеможлиблюється [оспорюваними] положеннями [стаття 309 КПК України].

Таким чином, в основі тверджень заявника про невідповідність положень статті 309 КПК України Конституції України лежить його припущення та інтерпретація цих положень, що не може вважатися обґрунтуванням їх неконституційності.

Також [заявник] висловлює міркування щодо недосконалості правового регулювання порядку підготовчого провадження [у суді першої інстанції] та стверджує про відсутність закріплення в Кодексі законного засобу юридичного захисту у разі неправомірного обшуку. Однак, як неодноразово зазначав Конституційний Суд України, заповнення прогалин у нормативно-правових актах ... не належить до його повноважень.»

35. Згідно з твердженнями Уряду кримінальне провадження щодо третього заявника перебуває на розгляді у суді першої інстанції. Ніщо не свідчить, що стосовно четвертої заявниці порушувалося яке-небудь кримінальне провадження.

ВІДПОВІДНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ПРАКТИКА

36. Відповідні положення Конституції України передбачають:

Стаття 30

«Кожному гарантується недоторканність житла.

Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду.

У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку.»

37. Відповідні положення Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) передбачають:

Стаття 13. Недоторканність житла чи іншого володіння особи

«1. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених цим Кодексом.»

Стаття 233. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

«1. Ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених частиною третьою цієї статті.

2. Під житлом особи розуміється будь-яке приміщення, яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також всі складові частини такого приміщення. Не є житлом приміщення, спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені за законом. Під іншим володінням особи розуміються транспортний засіб, земельна ділянка, гараж, інші будівлі чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, які знаходяться у володінні особи.

3. Слідчий, прокурор має право до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи лише у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину. У такому випадку прокурор, слідчий за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 234 цього Кодексу, перевіряючи, крім іншого, чи дійсно були наявні підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді. Якщо прокурор відмовиться погодити клопотання слідчого про обшук або слідчий суддя відмовить у задоволенні клопотання про обшук, встановлені

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КОРНІЄЦЬ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

внаслідок такого обшуку докази є недопустимими, а отримана інформація підлягає знищенню в порядку, передбаченому статтею 255 цього Кодексу.»

Стаття 234. Обшук

«1. Обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

2. Обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді.

3. У разі необхідності провести обшук слідчий за погодженням з прокурором або прокурор звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням, яке повинно містити відомості про:

- 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- 2) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання;
- 3) правову кваліфікацію кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;
- 4) підстави для обшуку;
- 5) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку;
- 6) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться;
- 7) речі, документи або осіб, яких планується відшукати.

До клопотання також мають бути додані оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими прокурор, слідчий обґрунтовує доводи клопотання, а також витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання.

4. Клопотання про обшук розглядається у суді в день його надходження за участю слідчого або прокурора.

5. Слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про обшук, якщо прокурор, слідчий не доведе наявність достатніх підстав вважати, що:

- 1) було вчинено кримінальне правопорушення;
- 2) відшукувані речі і документи мають значення для досудового розслідування;
- 3) відомості, які містяться у відшукуваних речах і документах, можуть бути доказами під час судового розгляду;
- 4) відшукувані речі, документи або особи знаходяться у зазначеному в клопотанні житлі чи іншому володінні особи.»

ПРАВО

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

38. Беручи до уваги схожість предмета заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 8 КОНВЕНЦІЇ

39. Заявники скаржилися, що проведені в їхньому житлі обшуки та вилучення без ухвали суду були незаконними, свавільними та не були необхідними у демократичному суспільстві. Вони посилалися на статтю 8 Конвенції, яка передбачає:

«1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.»

A. Прийнятність

40. Уряд стверджував, що заявники не вичерпали національні засоби юридичного захисту, оскільки вони не ініціювали цивільного провадження з вимогою відшкодування шкоди у зв'язку зі стверджуваними порушеннями. В якості альтернативи Уряд стверджував, що скарги заявників були передчасними з огляду на триваючі щодо них кримінальні провадження у національних судах. Він також доводив, що скарги третього та четвертої заявників щодо незаконного проникнення працівників міліції до першої квартири (справа «Ящишен та Ящишена проти України» (*Yashchyshen and Yashchyshena v. Ukraine*), заява № 12704/16) були передчасними, оскільки кримінальне провадження щодо стверджуваного перевищення службових повноважень працівниками патрульної міліції під час проведення обшуку усе ще тривало (див. пункт 32).

41. Заявники заперечили проти цих аргументів. Зокрема, перший заявник стверджував, що національне законодавство не дозволяло йому оскаржувати або вимагати перегляду питання законності проведеного обшуку без ухвали суду. Він також доводив, що у підготовчому засіданні суду першої інстанції він поскаржився на незаконність проведення обшуку без ухвали суду, але його скарги були проігноровані. Він додав, що Закон України «Про відшкодування шкоди», на який посилався Уряд, не міг бути ефективним

інструментом у його справі, оскільки кримінальне провадження щодо нього усе ще тривало на національному рівні. Третій та четверта заявники зазначили, що національний засіб юридичного захисту, на який посилався Уряд, не міг бути ефективним у їхній справі, оскільки відшкодування шкоди за Законом України «Про відшкодування шкоди» могло бути присуджене лише у випадку, якщо суд встановив, що обшук був незаконним. Вони додали, що національне законодавство не надавало їм можливості брати участь у провадженні щодо ретроспективного надання дозволу на проведення обшуку.

42. Суд зазначає, що відповідні обшуки не були визнані незаконними на національному рівні, а тому заявники не мали можливості оскаржити їхню законність, оскільки національне законодавство не надавало особам, чиє житло підлягало обшуку, можливості оскаржити законність ухвали суду, якою ретроспективно надавався дозвіл на проведення обшуку (див. пункт 30). Тому заявники не могли мати обґрунтованих очікувань, що їхні цивільні позови мали б якісь шанси на успіх. Уряд посилався на положення Закону України «Про відшкодування шкоди» як на підставу, за якою заявники могли б отримати відшкодування шкоди, але не пояснив, як застосування цього закону могло бути ефективним на практиці, враховуючи, що відшкодування шкоди могло присуджуватися згідно з цим законом лише у випадку, якщо суд встановив, що органи державної влади порушили національне законодавство. Тому перше заперечення Уряду відхилено.

43. Суд також зазначає, що кримінальне провадження у справі другої заявниці («Жабо проти України» (*Zhabo v. Ukraine*), заява № 6904/16) було закрито 19 березня 2018 року у зв'язку з відсутністю складу злочину. Залишається незрозумілим, чи мала заявниця право ініціювати провадження про відшкодування шкоди згідно із Законом України «Про відшкодування шкоди» (див. рішення у справі «Дубовцев та інші проти України» (*Dubovtsev and Others v. Ukraine*), заява № 21429/14 та 9 інших заяв, пункт 48, від 21 січня 2021 року), і якщо так, то чи могло бути порушено питання саме щодо оскаржуваного обшуку в межах такого провадження. Тому немає жодної впевненості, що їхній результат міг вплинути на статус заявниці як потерпілої (див. рішення у справі «Вадим Мельник проти України» (*Vadym Melnyk v. Ukraine*), заяви № 62209/17 і № 50933/18, пункт 91, від 16 вересня 2022 року з подальшими наведеними в ньому посиланнями). У будь-якому випадку Суд зауважує, що межі його розгляду дотримання заявницею правила про вичерпання національних засобів юридичного захисту обмежені запереченнями Уряду (див. рішення у справі «Йорданов проти Болгарії» (*Yordanov v. Bulgaria*), заява № 56856/00, пункт 76, від 10 серпня 2006 року з подальшими посиланнями). Оскільки Уряд не стверджував, що після закриття

кримінального провадження друга заявниця мала право на відшкодування шкоди, яке означало б втрату нею статусу потерпілої, Суд не може відхилити скаргу другої заявниці на підставі невичерпання національних засобів юридичного захисту.

44. Суд також зазначає, що Уряд не пояснив, яким чином той факт, що кримінальне провадження щодо першого та третього заявників усе ще тривали, стосується їхніх скарг щодо конкретних обшуків. У будь-якому випадку Суд зазначає, що ці провадження тривають на стадіях досудового розслідування та судового розгляду вже понад дев'ять років, і Уряд не вказав на якісь відповідні результати.

45. Таким чином, решта заперечень Уряду відхилені.

46. Суд також зазначає, що сторони не оскаржували той факт, що всі відповідні квартири кваліфікувалися як житло відповідних заявників, і вважає, що стаття 8 Конвенції є застосовною. Скарги заявників не є ані явно необґрунтованими, ані неприйнятними з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Тому вони мають бути визнані прийнятними.

В. Суть

1. Доводи сторін

47. Заявники стверджували, що втручання в їхні права за статтею 8 Конвенції було незаконним, непотрібним у демократичному суспільстві та необґрунтованим. Перший заявник також додав, що національне законодавство щодо обшуків без ухвали суду було недостатньо чітким та точним у визначенні «невідкладних випадків», які могли б виправдати обшук без ухвали суду, а також обсягу та меж повноважень слідчого або прокурора щодо проведення такого обшуку. Ухвала суду про ретроспективне надання дозволу на обшук не забезпечувало достатніх гарантій проти зловживань, оскільки не наводилося достатніх підстав для такої ухвали, і вона не містила конкретних причин, які б пояснювали, які «невідкладні випадки» призводили до такого обшуку. Третій та четверта заявники також доводили, що у них не було можливості оскаржити законність обшуків у національних судах, оскільки жодне положення законодавства не передбачало такого оскарження.

48. Уряд стверджував, що проникнення в житло заявників було здійснене згідно зі статтею 233 КПК України. Він стверджував, що національне законодавство було чітким та передбачуваним щодо обсягу та підстав для ретроспективного надання дозволу на проведення обшуків.

49. Уряд також доводив, що заявникам були надані відповідні процесуальні гарантії проти свавілля. У зв'язку з цим він посилався на практику Верховного Суду, стверджуючи, що вона демонструвала, що

він діяв як касаційний суд, перевіряючи вмотивованість та пропорційність обшуків у контексті допустимості отриманих під час них доказів і їхню обґрунтованість, а також аналізував, чи був проведений належний судовий контроль, коли дозвіл на обшуки надавався ретроспективно.

50. Зокрема, 05 квітня 2023 року у справі № 683/1200/18 Верховний Суд постановив, що єдиними невідкладними випадками, що виправдовують обшук без дозволу слідчого судді, були зазначені у статті 233 КПК України, якщо вони існували на момент проникнення до житла, а терміновість ситуації унеможливлювала для відповідного органу державної влади отримання в порядку, передбаченому КПК України, відповідного дозволу слідчого судді.

51. Уряд також посилався на постанову Верховного Суду від 08 квітня 2021 року у справі № 573/2028/19, в якій він розглянув питання достатності підстав для проведення обшуку без ухвали суду з метою встановлення існування «невідкладних випадків» у розумінні частини третьої статті 233 КПК України. Слідчі зазначили, що їм потрібно було відшукати викрадені речі та одяг, в який був одягнутий злочинець. Верховний Суд розглянув ці підстави та дійшов висновку, що вони не підпадали під категорію невідкладних випадків. Він постановив, що обшук мав бути проведений за попередньою ухвалою суду.

52. Уряд також зазначив, що практика Верховного Суду чітко визначала обсяг невідкладних випадків, за яких обшук міг бути проведений без попередньої ухвали суду. Насамкінець він стверджував, що перевірка Верховним Судом законності обшуків у касаційних провадженнях була достатньою гарантією проти свавілля.

2. Оцінка Суду

53. Відповідні загальні принципи щодо обшуків та пов'язаного з ними втручання в приватне життя були наведені в рішенні у справі «Тортладзе проти Грузії» (*Tortladze v. Georgia*), заява № 42371/08, пункти 55 – 58, від 18 березня 2021 року).

Зокрема, щоб втручання в «житло» заявника або його «приватне життя» відповідало статті 8 Конвенції, воно має бути здійснено «згідно із законом» з метою досягнення «законної мети» та бути «необхідним у демократичному суспільстві» (див., наприклад, рішення у справах «Парадізо та Кампанеллі проти Італії» [БП] (*Paradiso and Campanelli v. Italy*) [GC], заява № 25358/12, пункт 167, від 24 січня 2017 року; «Роман Захаров проти Росії» [БП] (*Roman Zakharov v. Russia*) [GC], заява № 47143/06, пункт 227, ЄСПЛ 2015; «Сен-Поль Люксембург С.А. проти Люксембургу» (*Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg*), заява № 26419/10, пункт 40, від 18 квітня 2013 року та «Кеннеді проти

Сполученого Королівства» (*Kennedy v. the United Kingdom*), заява № 26839/05, пункт 130, від 18 травня 2010 року).

Формулювання «згідно із законом» вимагає, щоб оскаржуваний захід не тільки мав певне підґрунтя у національному законодавстві, але й також був сумісний з принципом верховенства права, який прямо зазначається у преамбулі Конвенції і є невіддільною частиною предмета і мети статті 8 Конвенції. Таким чином, закон повинен відповідати вимогам якості: він повинен бути доступним зацікавленій особі та передбачуваним у своїх наслідках (див. згадане рішення у справі «Роман Захаров проти Росії» (*Roman Zakharov v. Russia*), пункти 228 – 230 з подальшими посиланнями).

Застосування зазначених принципів до обставин цієї справи

(i) Чи мало місце втручання

54. Сторони погоджуються, що обшуки житла першого та другої заявників, проведені відповідно 05 і 29 липня 2015 року в контексті кримінальних проваджень, становили втручання в їхнє приватне життя. Стосовно справ третього та четвертої заявників, визнаючи, що обшуки в першій та другій квартирах (див. пункти 24 і 25) також становили втручання у розумінні статті 8 Конвенції, Уряд не розмежовував «огляд» та офіційний обшук (див. пункт 19).

55. Суд зауважує, посилаючись на наявні матеріали, що невдовзі після затримання працівниками міліції третього заявника, вони увійшли до першої квартири та провели «огляд», в ході якого виявили зброю. Суд зазначає, що після того, як працівники міліції завершили «огляд» першої квартири, прибула слідчо-оперативна група та розпочала проведення обшуку. Можливо, «огляд» першої квартири перетворився на обшук у такий спосіб, що був проведений єдиний обшук, спрямований на відшукування зброї, яка, як стверджується, була використана для здійснення пострілів. У будь-якому випадку немає сумнівів, що мало місце втручання у право третього та четвертої заявників на повагу до їхнього житла, яке розпочалося з первинного огляду та продовжилося після прибуття слідчо-оперативної групи.

(ii) Чи мало місце втручання згідно із законом

56. Таке втручання порушуватиме статтю 8 Конвенції, якщо воно не буде виправданим за пунктом 2 статті 8 Конвенції як таке, що було здійснене «згідно із законом», переслідувало одну або декілька законних цілей, перелічених у ньому, і було «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення цих цілі чи цілей.

57. Формулювання «згідно із законом» вимагає не лише того, щоб оскаржуваний захід мав певну підставу у національному

законодавстві, але й щоб закон був доступним для відповідної особи та передбачуваним щодо своїх наслідків (див. рішення у справі «Азер Ахмадов проти Азербайджану» (*Azer Ahmadov v. Azerbaijan*), заява № 3409/10, пункт 63, від 22 липня 2021 року).

58. Якщо органи державної влади проводять обшук житла особи, національне законодавство повинно забезпечувати певний захист особи від свавільного втручання в її права за статтею 8 Конвенції. Тому національне законодавство має бути достатньо чітким у своїх формулюваннях і містити належну інформацію щодо обставин та умов, за яких органи державної влади уповноважені проводити обшуки (див. рішення у справі «Сергава проти Естонії» (*Särgava v. Estonia*), заява № 698/19, пункт 87, від 16 листопада 2021 року). До того ж обшук становить серйозне втручання у приватне життя, житло та листування, а тому повинен обґрунтовуватися особливо точним «законом». Важливо, щоб існували чіткі, деталізовані правила з цього питання (див. рішення у справі «Сабер проти Норвегії» (*Saber v. Norway*), заява № 459/18, пункт 50, від 17 грудня 2020 року).

59. Крім того, Суд повинен переконатися, що відповідне законодавство та практика надавали особам належні та ефективні гарантії проти зловживань; незважаючи на свободу розсуду, яку Суд визнає за Договірними державами у цій сфері, він повинен бути особливо пильним у випадках, коли органи державної влади уповноважені згідно з національним законодавством ухвалювати рішення про та проводити обшуки без ухвали суду (див. рішення у справі «Гуцанові проти Болгарії» (*Gutsanovi v. Bulgaria*), заява № 34529/10, пункт 220, ЄСПЛ 2013 (витяги)).

60. Доступні особі процесуальні гарантії матимуть особливе значення при визначенні того, чи залишалася держава-відповідач у межах своєї свободи розсуду, встановлюючи нормативно-правову базу. Зокрема, Суд має перевірити, чи був процес ухвалення рішень, який призвів до заходів втручання, справедливим і таким, що забезпечував належну повагу до захищених статтею 8 Конвенції інтересів особи (див. рішення у справі «Коннорс проти Сполученого Королівства» (*Connors v. the United Kingdom*), заява № 66746/01, пункт 83, від 27 травня 2004 року). Те, що вимагається в якості гарантії, залежатиме, принаймні певною мірою, від характеру та ступеня відповідного втручання (див. рішення у справі «Олександр Волков проти України» (*Oleksandr Volkov v. Ukraine*), заява № 21722/11, пункт 170, ЄСПЛ 2013).

61. Повертаючись до фактів цієї справи, Суд зауважує, що «обшук у невідкладних випадках» регулювався частиною третьою статті 233 КПК України, а тому мав підставу у національному законодавстві.

62. Суд зауважує, що згідно зі статтею 30 Конституції України та статтею 13 КПК України, проникнення до житла чи іншого володіння

особи для проведення огляду чи обшуку дозволено лише за вмотивованим судовим рішенням, окрім невідкладних випадків, за рішенням слідчого чи прокурора (частина третя статті 233 КПК України). У таких невідкладних випадках обшук може бути проведений без ухвали суду, і після цього має бути затверджений суддею (там само). Зазначений правовий режим, який, вочевидь, спрямований на забезпечення ефективності кримінальних проваджень у ситуаціях, коли час має вирішальне значення, як такий не вбачається проблематичним за статтею 8 Конвенції.

63. Заявники вважали, що закон недостатньо точно визначав поняття «невідкладних випадків», і критикували поверховий спосіб, у який суди легалізовували обшуки після їхнього проведення. Уряд посилався на постанови Верховного Суду, які роз'яснювали поняття «невідкладних випадків», але навів приклади, що мали місце після відповідних подій. Він також вважав, що заявникам були надані відповідні процесуальні гарантії.

64. Суд, врахувавши факти трьох справ, що ним розглядаються, та доводи сторін, вважає, що головне питання за статтею 8 Конвенції у цій справі стосується не ступеня точності відповідних положень національного законодавства, а питання, чи забезпечували порядок і матеріальний підхід національних судів згідно з відповідним правовим режимом та на практиці необхідний захист від свавілля у справах заявників.

65. Зокрема, беручи до уваги той факт, що згідно з відповідним правовим режимом, у зв'язку із самою його природою та метою, слідчі та прокурори повинні здійснювати оцінку існування невідкладних випадків, часто в умовах обмеженого часу, наявність достатніх процесуальних гарантій у *ex post facto* контролі особливо важлива. Суд постановив, що відсутність судового контролю за обшуками *ex ante* може бути збалансована можливістю для відповідної особи мати доступ до ефективного *ex post facto* контролю щодо фактологічних і юридичних питань у зв'язку з оскаржуванним обшуком чи способом його проведення (див. рішення у справах «Брацці проти Італії» (*Brazzi v. Italy*), заява № 57278/11, пункт 44, від 27 вересня 2018 року та «Смірнов проти Росії» (*Smirnov v. Russia*), заява № 71362/01, пункт 45, ЄСПЛ 2007-VII).

66. У різних контекстах статті 8 Конвенції Суд наголошував, що питання про застосування заходів, які впливають на права людини, має вирішуватись в межах певного змагального процесу у незалежному органі, що може своєчасно розглянути докази та підстави для ухвалення рішення, а розгляд повинен бути здійснений оперативно (див. рішення у справі «Івашченко проти Росії» (*Ivashchenko v. Russia*), заява № 61064/10, пункт 74, від 13 лютого 2018 року). Незважаючи на свободу розсуду, яку Суд визнає за Договірними державами у цій

сфері, він повинен бути особливо пильним у випадках, коли органи державної влади уповноважені згідно з національним законодавством ухвалювати рішення про та проводити обшуки без ухвали суду. Якщо особи повинні бути захищені від свавільного втручання органів державної влади за допомогою гарантованих статтею 8 Конвенції прав, необхідні законодавча база та дуже суворі обмеження таких повноважень (див. згадане рішення у справі «Брацці проти Італії» (*Brazzi v. Italy*), пункт 41).

67. Згідно із законодавством України можливості оскаржити ухвалу суду про надання дозволу на проведення обшуку, незалежно від того, постановлена вона суддею до обшуку, чи затверджена *ex post facto*, немає. З огляду на це Суд встановив порушення статті 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 8 Конвенції в рішенні у справі «Пантелеєнко проти України» (*Panteleyenko v. Ukraine*), заява № 11901/02, пункти 78 – 81, від 29 червня 2006 року). У цій справі Суд також бере до уваги рішення Конституційного Суду України від 10 вересня 2018 року (див. пункт 34), яким відсутність засобу юридичного захисту у зв'язку з неправомірним обшуком кваліфіковано як прогалину у нормативно-правових актах.

68. З цього випливає, що згідно з відповідним застосованим у цій справі правовим режимом, єдиною можливістю для незалежного органу державної влади перевірити законність проведеного у невідкладному випадку обшуку була ініційована слідчим процедура розгляду *ex post facto* за частиною третьою статті 233 КПК України. Однак відповідне національне законодавство не дозволяло заявникам брати участь у провадженні щодо такого розгляду. Згідно з КПК України процедура ретроспективного судового розгляду подібна до *ex parte* процедури постановлення ухвали суду перед обшуком: він проводиться без участі особи, в житлі якої було проведено обшук, або її захисника, а ретроспективна легалізація судом обшуку оскарженню не підлягає.

69. Хоча існують очевидні вагомі причини для виключення особи, житло якої підлягає обшуку, від участі в розгляді суду, коли клопотання про надання дозволу на обшук подано до його проведення (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Тамосіус проти Сполученого Королівства» (*Tamosius v. the United Kingdom*), заява № 62002/00, ЄСПЛ 2002-VIII та рішення у справі «Аванесян проти Росії» (*Avanesyan v. Russia*), заява № 41152/06, пункт 29, від 18 вересня 2014 року), як вбачається, виправдання для застосування таких же суворих обмежень в ході ретроспективного судового перегляду немає. Уряд не пояснив причину такого обмежувального режиму розгляду.

70. У зв'язку з цим Суд посилається на згадане рішення у справі «Тортладзе проти Грузії» (*Tortladze v. Georgia*), пункт 66), в якому він встановив, хоч і у контексті розгляду питання справедливості

кримінального провадження за статтею 6 Конвенції, що судовий розгляд після обшуку не був належним та достатнім для встановлення обставин обшуку, оскільки участь у згаданому розгляді як такому не була доступна заявнику, оскільки провадження з розгляду не було змагальним і на момент розгляду справи не існувало можливості для оскарження рішення суду, яким результати обшуку визнавалися законними (див. рішення у справі «Кобяшвілі проти Грузії» (*Kobiashvili v. Georgia*), заява № 36416/06, пункти 67 – 69, від 14 березня 2019 року). Суд вважав, що подібний висновок був обґрунтованим за статтею 8 Конвенції у справі «Тортладзе проти Грузії» (*Tortladze v. Georgia*) (там само, пункт 66). З огляду на подібність грузинського та українського правових режимів, які регулюють процедуру *ex post facto* легалізації обшуку, Суд вважає, що аналогічний підхід має бути застосований у цій справі. Тому він вважає, що за обставин цієї справи, з огляду на відсутність попереднього судового контролю та відсутність у заявника можливості звернутися до суду щодо розгляду законності та обґрунтованості обшуку, процедура перегляду згідно з відповідним національним законодавством, ініційована *ex officio* та проведена *ex parte* без будь-якої можливості для заявника брати у ній участь, не може розглядатися як така, що забезпечує достатні гарантії проти незаконного та свавільного втручання держави.

71. Повертаючись до способу, у який національні суди розглядали клопотання слідчих про *ex post facto* легалізацію обшуків, проведених в квартирах заявників, Суд зауважує, що відповідні ухвали, викладені у загальних формулюваннях, які по суті відтворюють клопотання слідчих, переконливо не демонструють, що було здійснено ретельну оцінку обставин кожної справи, зокрема щодо питання про існування законних підстав для проведення обшуків без попередньої ухвали суду про надання дозволу на проведення обшуку, та чи дійсно існували невідкладні випадки, які б виправдовували відповідні обшуки. Той факт, що заявники не мали можливості подати зауваження або іншим чином взяти участь у розгляді *ex officio*, з огляду на відсутність відповідної нормативно-правової бази, як вбачається, сприяв такому низькому рівню розгляду.

72. У контексті наведеного Суд дійшов висновку, що заявники були позбавлені належних і ефективних гарантій проти свавілля всупереч вимогам статті 8 Конвенції (див. рішення у справах «Варга проти Румунії» (*Varga v. Romania*), заява № 73957/01, пункт 73, від 01 квітня 2008 року та «Ішилдак проти Туреччини» (*Işıldak v. Turkey*), заява № 12863/02, пункт 52, від 30 вересня 2008 року).

73. Суд вважає, що за цих обставин не можна стверджувати, що відповідне втручання було здійснено «згідно із законом», як того вимагає пункт 2 статті 8 Конвенції (див., наприклад, рішення у справі

«Гейно проти Фінляндії» (*Heino v. Finland*), заява № 56720/09, пункт 47, від 15 лютого 2011 року). Дійшовши такого висновку, Суд не зобов'язаний визначати, чи було втручання «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення однієї з цілей, наведених в пункті 2 статті 8 Конвенції.

74. Отже, було порушено статтю 8 Конвенції у зв'язку з обшуками житла заявників без ухвали суду.

III. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ

75. Заявники скаржилися за статтею 13 Конвенції на відсутність ефективного національного засобу юридичного захисту у зв'язку з їхніми скаргами. Стаття 13 Конвенції передбачає:

«Кожен, чиї права та свободи, визнані в [цій] Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб правового захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.»

76. Уряд заперечив проти цього аргументу.

А. Прийнятність

77. Суд зауважує, що ця скарга пов'язана з раніше розглянутою скаргою, а тому вона також має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

78. Заявники стверджували, що національне законодавство не передбачало жодної можливості для особи, в житлі якої був проведений обшук, оскаржити законність такого обшуку, проведеного без ухвали суду.

79. Уряд заперечив проти цієї скарги, не навівши конкретних аргументів.

2. Оцінка Суду

80. Стаття 13 Конвенції вимагає наявності засобу юридичного захисту у національному законодавстві у зв'язку зі скаргами, які можна вважати «небезпідставними» у розумінні Конвенції (див., наприклад, рішення у справі «Бойл і Райс проти Сполученого Королівства» (*Boyle and Rice v. the United Kingdom*), від 27 квітня 1988 року, Серія А № 131, ст. 23 і 24, пункт 54). У цій справі Суд встановив порушення статті 8 Конвенції, оскільки обшуки квартир заявників не могли вважатися такими, що були здійснені «згідно із

законом». З цього випливає застосовність статті 13 Конвенції. Отже, необхідно визначити, чи надавала правова система України заявникам «ефективний» засіб юридичного захисту, який уповноважував компетентний «національний орган» розглядати скаргу і призначати належне відшкодування шкоди (див. згадане рішення у справі «Каменцинд проти Швейцарії» (*Camenzind v. Switzerland*), с. 2896 і 2897, пункт 53).

81. Суд вже зазначив раніше, що згідно з українським законодавством, ухвала суду про надання дозволу на проведення обшуку не підлягає оскарженню, незалежно від того, чи постановлена вона суддею до проведення обшуку, чи затверджена *ex post facto* після обшуку, проведеного без ухвали суду. Суд вже встановив порушення Україною статті 13 Конвенції у зв'язку з цим (див. пункт 74 і згадане рішення у справі «Пантелеєнко проти України» (*Panteleyenko v. Ukraine*), пункти 78 – 81).

82. Стосовно проваджень щодо розгляду *ex post facto*, то достатньо зазначити, що вони були ініційовані слідчим *ex officio* і заявники не мали можливості брати у них участь (див. пункти 68 – 74).

83. Стосовно засобу юридичного захисту, на який посилався Уряд, зокрема можливості вимагати відшкодування шкоди у зв'язку зі стверджуваними порушеннями, Суд розглядав це питання під час розгляду заперечень Уряду щодо невичерпання засобів юридичного захисту (див. пункти 40 – 43), встановивши, що він був неефективним у справах заявників. Подібний аргумент Уряду був розглянутий та відхилений у згаданому рішенні у справі «Пантелеєнко проти України» (*Panteleyenko v. Ukraine*), пункти 78 – 81).

84. Оскільки ВРП у своєму рішенні від 08 червня 2018 року зазначила, що застосування дисциплінарного стягнення до судді, яка легалізувала обшук в одній з квартир, належних третьому та четвертій заявникам (див. пункт 33), могла розглядатися як можливе визнання порушення гарантованих Конвенцією прав заявників, зазначене рішення ВРП не призвело до скасування відповідної ухвали суду про легалізацію обшуку, яка залишилася чинною, і не становило засобу юридичного захисту, доступного заявникам для досягнення ефективного розгляду питання законності оскаржуваного заходу.

85. За таких обставин Суд вважає, що заявники не мали ефективного національного засобу юридичного захисту на момент подій.

86. Цього міркування достатньо, щоб Суд встановив порушення статті 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 8 Конвенції.

IV. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ ЩОДО
ДРУГОЇ ЗАЯВНИЦІ (СПРАВА «ЖАБО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(*ZHABO V. UKRAINE*), ЗАЯВА № 6904/16)

87. Заявниця скаржилася на жорстоке поводження працівників міліції в ході обшуку її житла, і не проведення ефективного розслідування зазначеної події. Вона посилалася на статтю 3 Конвенції, яка передбачає:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.»

A. Прийнятність

88. Уряд стверджував, що заявниця не оскаржила постанову слідчого від 05 вересня 2022 року про закриття провадження щодо жорстокого поводження з нею.

89. Заявниця виступила проти цього заперечення, стверджуючи, що вона багато разів оскаржувала попередні постанови слідчого про закриття провадження, але здійснення розслідування не покращилося після його відновлення за рішеннями судів.

90. Суд зазначає, що аналогічні заперечення Уряду були відхилені у справах проти України, зокрема, з огляду на часту практику органів досудового розслідування ігнорувати надані прокурорами та судами вказівки (див. рішення у справах «Аднаралов проти України» (*Adnaralov v. Ukraine*), заява № 10493/12, пункт 39, від 27 листопада 2014 року та «Картер проти України» (*Karter v. Ukraine*), заява № 18179/17, пункти 62 і 63, від 11 квітня 2024 року). Суд не вбачає підстав для іншого висновку у цій справі, тому відхиляє заперечення Уряду щодо невичерпання засобів юридичного захисту.

91. Суд також зазначає, що ця заява не є ні явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції, ні неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

B. Суть

92. Заявниця підтримала свої доводи, наведені у пунктах 17 – 19, що вона зазнала жорстокого поводження працівників міліції в ході обшуку її житла 29 липня 2015 року, а отримані тілесні ушкодження були підтверджені судово-медичною експертизою. Вона також стверджувала, що ефективного розслідування її скарг проведено не було, а органи державної влади не усунули недоліки провадження, встановлені судами за її скаргами.

93. Уряд заперечив проти скарг заявниці, стверджуючи, що вони були необґрунтованими.

1. Стверджуване жорстоке поводження працівників міліції

94. Загальні принципи в цій сфері наведені в рішенні у справі «Буїд проти Бельгії» [ВП] (*Bouyid v. Belgium*) [GC], заява № 23380/09, пункти 81 – 90, ЄСПЛ 2015). Зокрема, під час оцінки доказів Суд зазвичай керується критерієм доведеності «поза розумним сумнівом» (див. рішення у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» (*Ireland v. the United Kingdom*), від 18 січня 1978 року, пункт 161, Серія А № 25). Однак доведеність може впливати зі співіснування достатньо вагомих, чітких та узгоджених між собою висновків або подібних неспростовних презумпцій факту (див. рішення у справі «Салман проти Туреччини» [ВП] (*Salman v. Turkey*) [GC], заява № 21986/93, пункт 100, ЄСПЛ 2000-VII).

95. Повертаючись до обставин цієї справи, Суд зауважує, що під час обшуку її житла 29 липня 2015 року заявниця перебувала під контролем працівників міліції, які проводили обшук. Суд також зауважує, що заявниця отримала тілесне ушкодження, забій правої вушної раковини, що було зафіксовано бригадою швидкої медичної допомоги після вказаної події та згодом підтверджено судово-медичним експертом 05 грудня 2016 року. Суд також зазначає, що національні суди, які розглядали скарги заявниці на закриття провадження за фактом стверджуваного жорстокого поводження, безпосередньо посилалися на це тілесне ушкодження. Тому немає сумнівів, що національні органи влади були зобов'язані провести ефективне та ретельне розслідування з метою встановлення походження стверджуваного та задокументованого тілесного ушкодження заявниці, а також встановити та притягнути до відповідальності винних осіб, якщо твердження про жорстоке поводження виявляться правдивими.

96. За цих обставин, враховуючи обов'язок держави надати задовільне та переконливе пояснення щодо тілесних ушкоджень, отриманих особою, яка перебувала під контролем працівників міліції, та ненадання такого пояснення, а також з огляду на свої висновки далі щодо ефективності розслідування (див. пункти 99 і 100), Суд доходить висновку, що Уряд не довів належним чином, що тілесні ушкодження заявниці були цілком спричинені у інший спосіб, а не внаслідок жорстокого поводження під час перебування під контролем працівників міліції, як стверджувала заявниця. Отже, було порушено статтю 3 Конвенції, оскільки заявниця була піддана нелюдському та такому, що принижує гідність, поводженню.

2. Стверджуване непроведення ефективного розслідування

97. Загальноприйнятим принципом практики Суду є те, що якщо фізична особа висуває небезпідставну скаргу про піддання її поводженню, яке порушує статтю 3 Конвенції, під час перебування під контролем працівників поліції або інших подібних представників держави, це положення за своєю суттю вимагає проведення ефективного офіційного розслідування. Таке розслідування має бути здатним призвести до встановлення та покарання винних осіб, а також відповідати вимогам оперативності, ретельності, незалежності та громадського контролю (див., наприклад, рішення у справі «Ель-Масрі проти колишньої Югославської Республіки Македонія» [ВП] (*El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*) [GC], заява № 39630/09, пункти 182 – 185, ЄСПЛ 2012).

98. Розслідування серйозних тверджень про жорстоке поводження має бути ретельним. Це означає, що органи державної влади завжди повинні докладати значних зусиль для з'ясування того, що сталося, і не покладатися на поспішні або необґрунтовані висновки для закінчення свого розслідування або використовувати їх для обґрунтування своїх рішень (див. рішення у справі «Асенов та інші проти Болгарії» (*Assenov and Others v. Bulgaria*), від 28 жовтня 1998 року, пункт 103 та далі, *Збірник рішень Європейського суду з прав людини* 1998-VIII). Вони повинні вживати всіх розумних і доступних їм заходів для забезпечення збирання доказів, які стосуються події, у тому числі, *inter alia*, показання свідків та висновки судово-медичних експертиз (див. рішення у справах «Танрикулу проти Туреччини» [ВП] (*Tanrikulu v. Turkey*) [GC], заява № 23763/94, пункт 104 та далі, ЄСПЛ 1999-IV та «Гюль проти Туреччини» (*Gül v. Turkey*), заява № 22676/93, пункт 89, від 14 грудня 2000 року). Будь-який недолік у розслідуванні, який підриває можливість встановлення походження тілесних ушкоджень або відповідальної особи, може призвести до порушення цього стандарту.

99. За обставин цієї справи Суд зазначає, що розслідування тверджень заявниці про жорстоке поводження тривало понад сім років і було закрито на підставі стандартних формулювань. Недоліки розслідування неодноразово визнавалися національними судами, що призводило до направлення справи на додаткове розслідування. З останньої доступної постанови (від 05 вересня 2022 року) вбачається, що всебічного розслідування тверджень заявниці проведено не було.

100. З огляду на ці серйозні недоліки та загальну тривалість розслідування Суд вважає, що національні органи влади не виконали свого зобов'язання ефективно розслідувати скарги заявниці на жорстоке поводження. Отже, також було порушено статтю 3 Конвенції за цим пунктом.

V. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

101. Заявники також висунули різні скарги за статтею 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції. З огляду на факти справи, доводи сторін і свої попередні висновки Суд вважає, що він розглянув основні юридичні питання, порушені заявниками, і немає потреби розглядати питання прийнятності та суть решти скарг (див. рішення у справі «Центр юридичних ресурсів в інтересах Валентина Кимпеану проти Румунії» [ВП] (*Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. Romania*) [GC], заява № 47848/08, пункт 156, ЄСПЛ 2014).

VI. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

102. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.»

A. Шкода

103. Перший заявник вимагав 14 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди.

104. Друга заявниця не висуvalа вимоги щодо відшкодування моральної шкоди, але вона вимагала 36 374 українських гривень (далі – грн, еквівалент 1 560 євро) за лікування, отримане у серпні 2015 року.

105. Третій та четверта заявники вимагали по 5 000 євро кожен в якості відшкодування моральної шкоди.

106. Уряд заперечив проти цих вимог, стверджуючи, що вони були необґрунтованими.

107. Стосовно вимоги другої заявниці про відшкодування медичних витрат, яку можна тлумачити як вимогу про відшкодування матеріальної шкоди, Суд зазначає, що хоча подані другою заявницею документи на підтвердження своєї вимоги свідчать, що вказана сума була стягнута за надання медичних послуг, пов'язаних з її серцевим захворюванням, для Суду очевидно, що надання невідкладної медичної допомоги та подальше лікування другої заявниці були результатом обшуку, проведеного працівниками міліції в житлі другої заявниці, та жорстокого поводження з нею, розглянутого Судом раніше. Тому стосовно вимоги заявниці про відшкодування медичної допомоги Суд вважає, що існує причинно-наслідковий зв'язок між встановленим порушенням та стверджуваною шкодою; тому він

присуджує другій заявниці 500 євро за цим пунктом та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися.

108. Суд також присуджує першому, третьому та четвертій заявникам по 5 000 євро кожному в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися.

В. Судові та інші витрати

109. Перший заявник також вимагав 3 085 євро в якості компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження в національних судах, та 2 800 євро витрат, понесених під час провадження у Суді. На підтвердження цієї вимоги він надав копію договору, підписаного ним та А.В. Федосіним, від 10 вересня 2018 року, про представництво його інтересів у провадженні на національному рівні. Згідно з умовами цього договору заявник мав виплатити пану Федосіну 6 000 грн (144 євро) за кожне успішне засідання в суді першої інстанції та 2 000 грн (48 євро) за кожне засідання, яке було перенесене з підстав, що не залежали від заявника або його захисника. Заявник надав акти виконаних робіт, які свідчать, що заявник мав сплатити своєму захиснику за участь у п'ятнадцяти успішних засіданнях та дев'ятнадцяти перенесених. Заявник також надав копію додатка до договору від 05 березня 2020 року, який охоплював представництво його інтересів під час провадження у Суді, та акти виконаних робіт. У них зазначено витрати у розмірі 1 000 євро за підготовку поданого у 2020 році формуляру заяви та 1 800 євро за підготовку коментарів у відповідь на зауваження Уряду.

110. Уряд стверджував, що вимоги першого заявника щодо судових та інших витрат були сформульовані узагальнено, а тому не могли вважатися необхідними.

111. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір – обґрунтованим. У цій справі Суд зауважує, що певна виконана представником першого заявника робота, зокрема підготовка коментарів у відповідь на зауваження Уряду стосовно прийнятності та суті справи, була необхідною та доречною. З огляду на наведені міркування та межі розгляду цієї справи Суд присуджує першому заявнику 1 000 євро, що охоплюють витрати за всіма пунктами, та додатково суму будь-якого податку, що може йому нараховуватися.

112. Друга, третій і четверта заявники не висунули вимог про відшкодування судових та інших витрат. Тому Суд нічого не присуджуватиме за цим пунктом.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД

1. *Вирішує* одноголосно об'єднати заяви;
2. *Оголошує* одноголосно прийнятними скарги за статтею 8 Конвенції щодо незаконності обшуків, проведених у житлі заявників без ухвали суду, та скарги за статтею 13 Конвенції на відсутність ефективного національного засобу юридичного захисту у зв'язку з їхніми скаргами за статтею 8 Конвенції;
3. *Постановляє* одноголосно, що було порушено статтю 8 Конвенції щодо всіх заявників;
4. *Постановляє* одноголосно, що було порушено статтю 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 8 Конвенції щодо всіх заявників;
5. *Постановляє* одноголосно, що було порушено статтю 3 Конвенції щодо другої заявниці, пані Тетяни Максимівни Жабо, у зв'язку зі ствердженням жорстоким поведінням працівників міліції під час обшуку її житла;
6. *Постановляє* одноголосно, що було порушено статтю 3 Конвенції щодо другої заявниці, пані Тетяни Максимівни Жабо, у зв'язку з непроведенням ефективного розслідування на національному рівні її твердження про жорстоке поведіння працівників міліції;
7. *Постановляє* шістьма голосами проти одного, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суть решти скарг;
8. *Постановляє* одноголосно, що:
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявникам такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 500 (п'ятсот) євро другій заявниці в якості відшкодування матеріальної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися;
 - (ii) 5 000 (п'ять тисяч) євро першому заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися;
 - (iii) 5 000 (п'ять тисяч) євро третьому заявнику в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися;

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КОРНІЄЦЬ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

- (iv) 5 000 (п'ять тисяч) євро четвертій заявниці в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися;
 - (v) 1 000 (одна тисяча) євро першому заявнику в якості компенсації судових та інших витрат та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися цьому заявнику;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
9. *Відхиляє* шістьма голосами проти одного решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 10 липня 2025 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Віктор Соловейчик
(*Victor Soloveytschik*)
Секретар

Катержіна Шімачкова
(*Kateřina Šimáčková*)
Голова

Відповідно до пункту 2 статті 45 Конвенції та пункту 2 Правила 74 Регламенту Суду до цього рішення додається окрема думка судді Сергідеса.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КОРНІЄЦЬ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

Перелік справ:

№	Заява №	Назва справи	Подана	П.І.Б. заявника Рік народження Місце проживання	Представляли
1.	2599/16	Корнієць проти України	24.12.2015	Олександр Павлович КОРНІЄЦЬ 1972 м. Київ	Артем Вікторович ФЕДОСІН
2.	6904/16	Жабо проти України	29.01.2016	Тетяна Максимівна ЖАБО 1958 с. Розсошенці	Світлана Володимирівна СТОРОЖЕНКО
3.	12704/16	Ящишен та Ящишена проти України	22.02.2016	Олександр Вікторович ЯЩИШЕН 1976 м. Київ Олена Федорівна ЯЩИШЕНА 1979 м. Київ	Володимир Вікторович ЄФИМЕНКО

ОКРЕМА ДУМКА СУДДІ СЕРГІДЕСА, ЯКА ЧАСТКОВО НЕ ЗБІГАЄТЬСЯ З ПОЗИЦІЄЮ БІЛЬШОСТІ

1. У вступному пункті 1 цього рішення зазначається, що справа «головним чином» стосується скарги заявників за статтею 8 Конвенції, що обшуки працівниками правоохоронних органів їхнього житла були незаконними та необґрунтованими, оскільки вони були проведені без попередньої ухвали суду, а також їхньої скарги на відсутність у них ефективного національного засобу юридичного захисту у зв'язку з їхніми скаргами за статтею 8 Конвенції, як того вимагає стаття 13 Конвенції. У тому ж пункті зазначено, що справа «також стосується» скарги пані Жабо (заява № 6904/16) за статтею 3 Конвенції про піддання її жорстокому поводженню працівниками міліції і непроведення ефективного розслідування цієї події. Проте у пункті 101 рішення визнається, що заявники також висунули різні скарги за статтею 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції. Далі у рішенні зазначається, що з огляду на факти справи, доводи сторін і свої попередні висновки Суд вважає, що він розглянув «основні» юридичні питання, порушені заявниками, і немає потреби розглядати питання прийнятності та суть решти скарг.

2. Моя незгода з рішенням Суду стосується висновку, наведеного в пункті 101, який відображено в пункті 7 резолютивної частини рішення Суду, а саме, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суть решти скарг, тобто скарг за статтею 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції. Як наслідок, я не погоджуюся з пунктом 9 резолютивної частини, який відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції в тій частині, в якій таке відхилення може стосуватися справедливої сатисфакції, пов'язаної зі скаргами за статтею 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

3. Я вже пояснював у декількох своїх окремих думках свою незгоду з висновком, що оскільки Суд розглянув «основні» питання у справі, немає потреби розглядати «другорядні» питання, порушені заявниками. Я посилятимуся лише на ті моменти, про які я зазначав у своїй окремій думці, що частково не збігається з позицією більшості (пункти 4 – 8) в рішенні у справі «Адамчо проти Словаччини (№ 2)» (*Adamčo v. Slovakia (no. 2)*), заяви № 55792/20, № 35253/21 і № 41955/22, від 12 грудня 2024 року).

4. Стосовно рішення Суду у цій справі про відсутність потреби розглядати решту скарг, я хотів би ще раз зазначити, що оскільки ці інші скарги висунули заявники, Суд був зобов'язаний розглянути їх. Невиконання цього зобов'язання означає, що права заявника не отримують жодного захисту Суду у випадку порушення. Як і у

випадку будь-якого іншого права Конвенції, яке, як стверджується, було порушено, відповідні права повинні бути розглянуті Судом та повинен бути наданий практичний і ефективний захист, як того вимагає принцип ефективності (як норма міжнародного права, так і як метод чи засіб тлумачення), принцип неподільності прав та право на подання індивідуальної заяви, що лежать в основі Конвенції.

5. Зрештою, Суд не може надати заявнику ефективний захист, якщо він вирішить, як у цій справі, не розглядати відповідні скарги. Я з повагою не погоджуюся з рішенням Суду в пункті 101, що оскільки він розглянув «основні» юридичні питання, немає потреби розглядати решту скарг. Я б зазначив, що інші скарги також можуть порушити основні юридичні питання. Крім того, я проти самої ідеї розмежування «основних» та «другорядних» скарг, розмежування, яке, на жаль, робиться на самому початку – у вступній частині рішення у справі. На мою скромну думку, відмова розглядати стверджуване порушення у зв'язку з його «другорядністю» може прирівнюватися до відмови у правосудді. Це може суперечити юрисдикції, завданню та ролі Суду тлумачити та застосовувати відповідні положення Конвенції та протоколів до неї, як це передбачено статтею 32 Конвенції; це може свідчити про нехтування та абсолютну відсутність захисту прав, гарантованих Конвенцією, які не розглядаються; це може вважатися свавільним та таким, що суперечить принципу верховенства права; і це може підірвати легітимність Суду та довіру громадськості, яку вона виявляє до нього. Отже, це несумісно з обов'язком Суду як охоронця прав людини в Європі спочатку вибрати певні скарги, які заслуговують розгляду, а після ухвалення рішення лише на основі цих скарг визначити, що він достатньою мірою виконав свій обов'язок, а тому відмовився від розгляду решти скарг.

6. Як я також стверджував в згаданому рішенні у справі «Адамчо проти Словаччини (№ 2)» (*Adamčo v. Slovakia (no. 2)*), людська гідність закріплена в кожному положенні Конвенції, яке гарантує права людини, і є невід'ємною частиною суті кожного права людини. Хоча концепція людської гідності залишається однаковою в усіх положеннях Конвенції, її межі варіюються від статті до статті. Ця відмінність виникає тому, що різні права стосуються різних контекстів, що вимагає різних видів захисту і, як наслідок, тлумачень. Кожне право має свою складність і специфіку, а також власну мету, якій воно служить. Таким чином, форма, яку людська гідність набуває за статтею 3, статтею 8 або статтею 13 Конвенції, не є такою ж, як її форма за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, а також не є такою ж, як форма, яку вона набуває щодо виключно процесуального права, гарантованого статтею 6 Конвенції. Тому було б неправильно стверджувати, що людська гідність урівнює всі права людини без необхідності розглядати їх окремо. Хоча, наскільки мені відомо, цей

аргумент не порушено в рішенні чи в інших джерелах, я відчув потребу відповісти на нього, на мою думку, як на контраргумент. При цьому я сподіваюся підтвердити свою позицію, що всі скарги мали бути розглянуті та вирішені Судом у цій справі.

7. У пункті 101 цього рішення, у його висновку не розглядати решту скарг, Суд посилається в дужках на пункт 156 рішення Великої палати у справі «Центр юридичних ресурсів в інтересах Валентина Кимпеану проти Румунії» [ВП] (*Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. Romania*) [GC], заява № 47848/08, ЄСПЛ 2014), не наводячи жодних подальших коментарів. На мою скромну думку, рішення Великої палати у справі «Центр юридичних ресурсів в інтересах Валентина Кимпеану проти Румунії» (*Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. Romania*) не ухвалювати окреме рішення щодо певних скарг – це рішення, ухвалене на основі фактів цієї справи, доводів сторін та висновків Суду – не мало на меті встановити рекомендовану практику для Суду в майбутніх справах. Воно не мало на меті ні встановити чи проголосити юридичний принцип, ні надати авторитетне тлумачення та застосування положення Конвенції. Отже, Суд у цій справі не повинен просто посилатися на рішення у справі «Центр юридичних ресурсів в інтересах Валентина Кимпеану проти Румунії» (*Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. Romania*), щоб виправдати підставу не розглядати скарги, які він вважає такими, що виходять за межі «основних» юридичних питань справи. Навіть якби можна було стверджувати, що врешті-решт наразі існує усталена практика Суду, яка полягає у виборі скарг, які він вважає «основними», та залишенні інших скарг без розгляду взагалі, така практика, на мою думку, є помилковою із зазначених раніше причин і має бути скасована.

8. Насамкінець висновок про наявність інших порушень у зв'язку з однією або декілька іншими скаргами із заяви також був би доречним, оскільки це могло б відобразитися на збільшенні суми, присуджуваної в якості відшкодування моральної шкоди. Саме з цієї причини я також проголосував проти пункту 9 резолютивної частини, яким відхилена решта вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

9. Не пройшов повз мою увагу і той факт, що у двох окремих справах проти тієї самої держави-члена, розглянутих в один день тією ж палатою, Суд, застосувавши два різні підходи, вирішив не розглядати деякі скарги окремо. В одній справі (це рішення) Суд вирішив не розглядати окремо деякі зі скарг, які він вважав «другорядними», після того, як класифікував кожен скаргу як «основну» або «другорядну» (тут він посилався на згадане рішення у справі «Центр юридичних ресурсів в інтересах Валентина Кимпеану проти Румунії» (*Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. Romania*)). В іншій справі, а саме «Томенко проти

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КОРНІЄЦЬ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
– ОКРЕМА ДУМКА

України» (*Tomenko v. Ukraine*), заява № 79340/16, від 10 липня 2025 року), Суд вирішив не розглядати деякі скарги окремо, а натомість об'єднав їх в одну іншу скаргу (тут Суд застосував принцип, за яким йому належить провідна роль щодо здійснення юридичної кваліфікації фактів справи). На жаль, обидва підходи, як вбачається, призводять до відсутності розгляду деяких скарг, що, на мою думку, викликає значне занепокоєння. Таке упущення не лише ризикує підірвати цілісність усього процесу, але й може залишити обґрунтовані питання без розгляду, що підриває довіру до системи та зменшує відповідальність.